

T.C.
YARGITAY
21. HUKUK DAİRESİ
E. 2015/3348
K. 2015/6346
T. 26.3.2015

* YOLLUKLARIN PRİM HESABINDA NAZARA ALINMAMASI VE PRİME TABİ TUTULMAMASI (İşin Karşılığı Olmaktan Ziyade İşçinin Görevi Sırasında İhtiyaçlarını Karşılama Amacına Dayandığı - Asgari Ücret ve Sefer Primi Usulü Çalışan Tır Şoförünün Sefer Başına Aldığı Ücretin Yolluk Kapsamında Sayılacağı)

* TIR ŞOFÖRÜNÜN ESAS KAZANCININ TESPİTİ İLE YAŞLILIK AYLIĞI FARKININ ÖDENMESİ TALEBİ (Davacının Asgari Ücret ve Sefer Primi Usulü Çalıştığı/Sefer Başına Aldığı Harcırhın Yolluk Kapsamında Sayılacağı ve Prime Esas Kazançlar Arasında Sayılmayacağı - Davanın Reddi Gerektiği)

* ASGARİ ÜCRET VE SEFER PRİMİ USULÜ ÇALIŞMA (Gerçek Ücretin Tespiti ile Yaşlılık Aylığı Farkının Ödenmesi Talebi - Sefer Başına Alınan Ücretin Yolluk Kapsamında Sayılarak Prime Esas Kazançlar Arasında Sayılmayacağı/Davanın Reddi Gerektiği)

* SEFER BAŞINA ALINAN ÜCRETİN YOLLUK KAPSAMINDA SAYILMASI (Tır Şoförü Olan Davacının Asgari Ücret ve Sefer Primi Usulü Çalıştığı - Harcırhın İşin Karşılığı Olmaktan Ziyade İşçinin Görevi Sırasında İhtiyaçlarını Karşılama Amacına Dayandığı/Prim Hesabında Nazara Alınamayacağı ve Prime Tabi Tutulamayacağı)

* ÜCRETİN YAZILI DELİLLE KANITLANMASI (Esas Kazancın Tespiti ve Yaşlılık Aylığının Ödenmesi Talebi)

* GERÇEK ÜCRETİN İSPATI (Tır Şoförü Olan Davacının Esas Kazancının Tespiti - Asgari Ücret ve Sefer Primi Usulü Çalıştığı/Asgari Ücret Üzerinden Yapılan Ücret Bordrolarında İmzası Bulunduğu - Ücret Alma İddialarının Yazılı Delille Kanıtlanacağı/HMK Madde 200'de Belirtilen Senetle İspat Sınırı Altında Kalan Ücret Miktarı İçin Tanık Dinletilebileceği - Sınırı Aşsa Dahi İddia Edilen Çalışmanın Öncesine ve Sonrasına Ait Yazılı Delil Başlangıcı Sayılabilecek Belgeler Bulunuyorsa da Tanık Dinletilebileceği)

6100/m. 200, geçm.1
1086/m. 288
506/m. 77/2, 78

ÖZET : Dava, davalı işyerinde tır şoförü olarak çalışan davacının asgari ücret ve sefer primi usulü çalışmasından dolayı esas kazancının tespiti ve eksik hesaplanan yaşlılık aylığı farkının davalı Kurum'dan tahsili istemine ilişkindir.

Uyuşmazlık davacının tır şoförü olarak çalıştığı dönemde asgari ücretin haricinde sefer başına aldığı harcırh (yolluk, sefer parası...vs.) miktarının prime esas kazançlar arasında sayılıp sayılmayacağı noktasında toplanmaktadır. Asgari ücret üzerinden ödeme yapılan ücret bordrolarında davacının imzası bulunmaktadır. Hizmet veya ücret tespitine yönelik davalarda, prime esas kazancın tespitinde, gerçek ücretin esas alınması koşuldur. Ücret alma iddialarının yazılı delille kanıtlanması zorunludur.

Bir hakkın doğumu, düşürülmesi, devri, değiştirilmesi, yenilenmesi, ertelenmesi, ikrarı ve itfası amacıyla yapılan hukuki işlemlerin, yapıldıkları zamanki miktar ve değerleri iki bin beş yüz Türk Lirasını geçtiği takdirde senetle ispat olunması gerektiği, HMK'nın 200. maddesinde belirtilmiştir.

Ücret miktarı belirtilen sınırları aşıyorsa, tespiti gereken gerçek ücretin; hukuksal geçerliliğe haiz olarak düzenlenmiş bulunmaları kaydıyla, işçinin imzasının bulunduğu aylık ücreti gösteren para makbuzları, banka kayıtlar, ticari defter kayıtları, ücret bordroları gibi belgelerle ispatı mümkündür. Yazılı delille ispat sınırın altında kalan miktar içinse tanık dinletilebilir. Tespiti istenen miktar sınırı aşıyor olsa bile varlığı iddia edilen çalışmanın öncesine ve sonrasına ait yazılı delil başlangıcı sayılabilecek belgeler bulunuyorsa da tanık dinletilmesi mümkündür. Günlük kazancın alt sınırı senetle ispat sınırını aşıyorsa, ücretin yazılı delille saptanması gereğinin pratikte bir önemi kalmayacaktır. Günlük kazançları alt sınırın altında olan sigortalılar ile ücretsiz çalışan sigortalıların günlük kazançları alt sınır üzerinden hesaplanır. Ücretin alt sınırla tespit edilen miktardan fazla olması halinde ise, günlük kazancın hesaplanmasında asgari ücret esas alınır.

Yolluklar prim hesabında nazara alınmazlar ve prime tabi tutulmazlar. İşin karşılığı olmaktan ziyade işçinin görevi sırasında ihtiyaçlarını karşılama amacına dayalıdır. Davacıya yapılan ödemeler yolluklar kapsamında kaldığından prime esas kazançlar arasında sayılamayacağı göz önünde bulundurulur davanın reddi gerekir.

DAVA : Davacı, davalılardan işverene ait işyerinde geçen çalışmalarının asgari ücret üzerinden yatırılan sigorta primlerinin 6,54 katı olduğunun tespitiyle eksik primlerinin tamamlanmasına, emeklilik tarihinden itibaren hesaplanacak yaşlılık aylığı farkının tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, ilamında belirtildiği şekilde, isteğin kısmen kabulüne karar vermiştir. Hükmün, davalılar vekillerince temyiz edilmesi, davalı ... tarafından duruşmalı olarak temyiz edilmesi üzerine temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hakimi Bahar Kılınç tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan ve temyiz konusu hükme ilişkin dava, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 438. maddesinde sayılı ve sınırlı olarak gösterilen hallerden hiçbirine uymadığından Yargıtay incelemesinin duruşmalı olarak yapılmasına ilişkin isteğin reddine karar verildikten sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi:

KARAR : Dava, 21.2.1995 ile 13.9.2004 tarihleri arasında davalı işyerinde tır şoförü olarak çalışan davacının asgari ücret ve sefer primi usulü çalışmasından dolayı esas kazancının tespiti ve bu durumda eksik hesaplanan yaşlılık aylığı farkının davalı Kurum'dan tahsili istemine ilişkindir.

Mahkemece, ilâmında belirtildiği şekilde davanın kabulüne karar verilmiştir. Uyuşmazlık davacının tır şoförü olarak çalıştığı dönemde asgari ücretin haricinde sefer başına aldığı harcırah (yolluk, sefer parası...vs.) miktarının prime esas kazançlar arasında sayılıp sayılmayacağı noktasında toplanmaktadır.

Dosyadaki kayıt ve belgelerden; davalı işyerinin uluslararası taşımacılık mahiyetinde 648083 ile 11049523 s. s. numarası ile Kanun kapsamında olduğu, davacı adına 21.2.1995-13.9.2004 tarihleri arasında asgari ücrete yakın prim üzerinden hizmet bildiriminde bulunduğu ve davacı tarafından davalı aleyhine açılan işçi alacağı dosyasında tır şoförünün asgari ücret ile çalışmasının hayatın olağan akışına aykırı olduğu belirtilerek, her yurtdışı sefer için davacıya verilen harcırah miktarı da ücrete esas alınarak tazminata hükmedildiği ve 2003-2004 yılları arasında asgari ücret üzerinden ödeme yapılan ücret bordrolarında davacının imzasının bulunduğu anlaşılmaktadır. Mahkemece, davacının tır şoförü olarak asgari ücretten çalışmasının hayatın olağan akışına aykırı olduğu, taraflar arasında görülen alacak ve bilirkişi raporu gerekçesiyle davanın kabulü ile davacının davalı işyerinde geçen çalışma döneminde prime esas kazancının asgari ücretin 5.52 katı olduğunun

tespitine hükmedilmiştir. Uyuşmazlık konusu husus, davacının çalıştığı dönemde prime esas kazancına davalı işyerinden harcırah(yolluk veya sefer primi) adı altında yapılan ödemelerin eklenip eklenmeyeceği noktasında toplanmaktadır.

Hizmet veya ücret tespitine yönelik davalarda, davacının çalışmasının gerçekliği, işin ve işyerinin kapsam ve niteliği dikkate alınarak, ücretinin ve davalı Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına, davalı işveren tarafından ödenen ve ödenmesi gereken primlerin miktarının belirlenebilmesi amacıyla, prime esas kazancın tespitinde, gerçek ücretin esas alınması koşuldur. Davanın niteliği gereği, çalışma olgusunun her türlü delille ispatlanabilmesine karşılık ücretin ispatında bu denli bir serbestlik söz konusu değildir. Çalışma olgusunun her türlü delille kanıtlanması olanağı bulunmakla birlikte; Hukuk Genel Kurulu'nun 2005/21-409 Esas, 2005/413 Karar sayılı kararında da belirtildiği üzere ücret alma iddialarının yazılı delille kanıtlanması zorunluluğu bulunmaktadır. HMK 200. maddesi, Bir hakkın doğumu, düşürülmesi, devri, değiştirilmesi, yenilenmesi, ertelenmesi, ikrarı ve itfası amacıyla yapılan hukuki işlemlerin, yapıldıkları zamanki miktar ve değerleri iki bin beş yüz Türk Lirasını geçtiği takdirde senetle ispat olunması gerekir. Bu hukuki işlemlerin miktar ve değeri ödeme veya borçtan kurtarma gibi bir nedenle iki bin beş yüz Türk Lirasından aşağı düşse bile senetsiz ispat olunamaz, demekle, Kanunda ispat sınırı olarak gösterilen belli tutarı aşan hukuki işlemler ve senede karşı olan iddialar kural olarak yalnız senetle ispat edilebilir. Bu kaidenin istisnaları bulunmakta olup somut olayda ise bir istisna bulunmamakla birlikte senetle ispat şartı geçerlidir. Bir hukuki işlemin senetle ispatının gerekip gerekmediği o hukuki işlemin tümünün değerine göre belirlenir. Buna göre de, Ücret miktarı HMK'nun Geçici 1. maddesinin ikinci fıkrası delaletiyle HUMK 288. maddesinde (6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 200. maddesi) belirtilen sınırları aşıyorsa, tespiti gereken gerçek ücretin; hukuksal geçerliliğe haiz olarak düzenlenmiş bulunmaları kaydıyla, işçinin imzasının bulunduğu aylık ücreti gösteren para makbuzları, banka kayıtlar, ticari defter kayıtları, ücret bordroları gibi belgelerle ispatı mümkündür. Yazılı delille ispat sınırın altında kalan miktar içinse tanık dinletilebilir. Tespiti istenen miktar sınırı aşıyor olsa bile varlığı iddia edilen çalışmanın öncesine ve sonrasına ait yazılı delil başlangıcı sayılabilecek belgeler bulunuyorsa da tanık dinletilmesi mümkündür. 506 sayılı Kanun'un 78. maddesinde prime esas günlük kazançların alt ve üst sınırlarının ne olacağı gösterilmiştir. Günlük kazancın alt sınırı HUMK'nun 288. (HMK m. 200) maddesinde belirtilen sınırı aşıyorsa, ücretin yazılı delille saptanması gereğinin pratikte bir önemi kalmayacaktır. Zira 506 sayılı Kanun'un 78. maddesine göre, "... günlük kazançları alt sınırın altında olan sigortalılar ile ücretsiz çalışan sigortalıların günlük kazançları alt sınır üzerinden hesaplanır.", ücretin alt sınırla tespit edilen miktardan fazla olması halinde ise, günlük kazancın hesaplanmasında asgari ücret esas alınır. Davanın yasal dayanağını oluşturan 506 sayılı Yasanın 29/07/2003 tarih ve 4958 sayılı Yasanın 36. maddesi ile değişik 77/2. maddesinde "Şu kadar ki, ölüm, doğum ve evlenme yardımları, yolluklar, kıdem, ihbar ve kasa tazminatları, aynı yardımlar ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca miktarları yıllar itibarıyla belirlenecek yemek, çocuk ve aile zamları, sigorta primlerinin hesabına esas tutulacak kazançların aylık tutarının tespitinde nazara alınmaz. Bunların dışında her ne ad altında ödeme yapılırsa yapılsın tüm ödemeler prime tabi tutulur." hükmü yer almaktadır.

506 sayılı Yasa'nın 77. madde 1. fıkrasında prim hesabında göz önünde tutulacak kazançlar belirtilmiş, 2. fıkrasında ise bunun istisnaları gösterilmiştir. **Fıkarda ifade edildiği biçimde yolluklar prim hesabında nazara alınmazlar ve prime tabi tutulmazlar.** Bu ödeme ücret ve benzeri ödemelerden tamamen farklı nedenlere dayanır. İşin karşılığı olmaktan ziyade işçinin görevi sırasında ihtiyaçlarını (otel, yemek vs. ihtiyaçları) karşılama amacına dayalıdır.

Harcırah (yolluk) işçinin görevli bulunduğu yerden başka yerlere geçici görevle gönderilirken yapacağı ek masrafa karşılık yapılan ödemeler olup, davalı işyeri tarafından her sefer için yapılan ödemelerin bu mahiyette kaldığı şüphesizdir. Çünkü davalı işyeri davacıya ücreti dışında sefer başına ödeme yaparken asıl amacı davacının yapacağı ek masrafları karşılamak olup, onun ücretini artırmak gibi bir amaç içinde değildir.

Mahkemece, yukarıda açıklanan esaslar doğrultusunda davacıya yapılan ödemelerin 506 sayılı yasanın 77. maddesinin 2. fıkrasında belirttiği şekilde yolluklar kapsamında kalması nedeniyle prime esas kazançlar arasında sayılmayacağı göz önünde bulundurularak davanın reddi yerine yazılı şekilde hüküm kurması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O hâlde, davalı Kurum vekilinin ve davalı işverinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ : Temyiz edilen hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, temyiz harcının istek halinde davalılardan ..... 'ne iadesine, 26.03.2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.